

Motion till riksdagen 2020/21:1977

av **Johan Hultberg (M)**

Skeppsvrak, ägarlösa båtar och uttjänta fritidsbåtar

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ge kommuner möjlighet att vid behov flytta, eller fatta beslut om att flytta, skeppsvrak och ägarlösa båtar och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda möjligheten att inrätta producentansvar för uttjänta fritidsbåtar och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

Problemet med hur skeppsvrak och ägarlösa båtar ska hanteras har strandat på Regeringskansliet. Redan 2007 fick Statskontoret i uppdrag att utreda vem som bör ha rätt eller skyldighet att omhänderta, sanera och flytta skeppsvrak och ägarlösa båtar. Detta uppdrag redovisade Statskontoret genom en rapport 2008 vari man presenterade ett antal förslag för att åtgärda de olika slag av problem som vrak och ägarlösa båtar kan utgöra. Regeringen gav året efter, det vill säga 2009, Naturvårdsverket i uppdrag att föreslå ett system för omhändertagande av uttjänta fritidsbåtar och ett system för att hantera övergivna, nedskräpande fritidsbåtar. Naturvårdsverket föreslog i sin redovisning bland annat att kommunerna skulle ges möjlighet att omhänderta fartygsvrak. Miljödepartementet tog Naturvårdsverkets förslag vidare genom att remittera en promemoria om flyttning av båtar och skrotbåtar. I promemorian föreslog regeringen en ny lag om flyttning av båtar i vissa fall. Enligt förslaget ska regeringen meddela föreskrifter om rätt för en myndighet eller kommun att flytta en båt om det behövs. Efter att promemorian remitterats gick ytterligare några år, men 2016 meddelade dåvarande miljöminister Karolina Skog (MP) att Naturvårdsverkets förslag var under beredning i Regeringskansliet. Men sedan strandade förslaget uppenbarligen på nytt. Någon proposition har nämligen fortfarande inte kommit, och enligt miljö- och

jordbruksutskottets betänkande 2019/20: MJU13 har regeringen inte heller någon tidsplan för att lägga fram förslag om ovanstående.

Mot bakgrund av ovanstående frågade undertecknad nuvarande miljö- och klimatministern Isabella Lövin (MP) om hon kommer att återkomma till riksdagen med lagförslag som ger kommunerna möjlighet att vid behov flytta eller fatta beslut om att flytta skeppsvrak och ägarlösa båtar, och om ja, när ett sådant förslag kommer. Miljö- och klimatministern svarade den 3 september i år, 2020, att det remitterade förslaget om en ny lag bereds inom Regeringskansliet. Ministern gav dock inget besked om när eller ens om regeringen kommer lägga fram något förslag. För denna extremt segdragna process förtjänar regeringen skarp kritik. Regeringens passivitet gör nämligen att Sveriges kommuner fortfarande saknar ordentliga verktyg för att hantera skeppsvrak och ägarlösa båtar och de problem, risker och skador som de kan orsaka. Nu måste regeringen skyndsamt lägga fram ett skarpt lagförslag på riksdagens bord som ger Sveriges kommuner möjlighet att vid behov flytta, eller fattat beslut om att flytta, skeppsvrak och ägarlösa båtar. Något obligatoriskt fritidsbåtsregister bör dock inte införas eftersom kostnaden för ett sådant register överskrider nyttan.

Det är viktigt att lagstiftningen ger utrymme att hantera dagens problem med skeppsvrak och ägarlösa båtar men lika viktigt är att förebygga framtida problem. Givet Sveriges uppemot 1 miljon fritidsbåtar är det viktigt att säkerställa att uttjänta fritidsbåtar tas om hand på ett bra sätt och definitivt inte överges i naturen. Naturvårdsverket föreslog, när ovan nämnt uppdrag redovisades, att ett producentansvar för uttjänta båtar skulle införas. Idén om ett producentansvar välkomnades av många samtidigt som förslaget utformning kritiserades hårt av många remissinstanser, särskilt på grund av förslaget retroaktivitet. Också undertecknad är av denna anledning kritisk till Naturvårdsverkets förslag till utformning av ett producentansvar för uttjänta fritidsbåtar. Naturvårdsverket föreslog att en avgift skulle tas ut per nyförsåld båt och att denna avgift sedan skulle användas för att bygga upp en fond för att löpande finansiera all återvinning av båtar. Ett system som är retroaktivt till sin natur genom att det bygger på att dagens producenter och konsumenter ska betala för ”gamla synder” är orimligt.

Regeringen bör i stället låta utreda ett producentansvar för uttjänta båtar som inte bygger på retroaktivitet. En möjlighet att pröva vore en återvinningsfond som långsiktigt finansieras genom avgifter som tas ut på nyförsålda båtar men som också inledningsvis under ett antal år byggs upp genom statliga anslag. Statliga anslag vore ett sätt att finansiera återvinning av båtar som sålts före producentansvarets införande. Idag finns också redan anslag inom statens budget som hade kunnat omfördelas till en sådan fond. Sedan 2018 har staten, via anslag till Havs- och vattenmyndigheten, betalat ut bidrag för skrotning av privatägda båtar som är minst tre meter långa och som väger minst 200 kilo och max tre ton. Istället för denna särskilda skrotningspremie skulle staten med fördel kunna anslå dessa medel till en återvinningsfond. Det är en fond som på sikt kommer att vara självfinansierad genom avgifter från nyförsäljning av båtar. Regeringen bör utreda hur ett sådant system mer i detalj skulle kunna utformas. Vägledande måste vara att systemets kostnader, de avgifter som tas ut liksom de anslag som staten eventuellt tillför, står i proportion till nyttan utifrån ett miljöperspektiv och utifrån övriga samhällsintressen såsom sjösäkerhet, friluftsliv och besöksnäring.

